

GAIIARRE ABESLARIA

Ba al da gure artean (areago euskaldunen artean) kanturik entzun nai ez tuanik?

Seaskatik, gure amaren ezpañetatik entzuten genituen lenengo abesti maitetsuak erdi loan eta bai kuluma gozorik artzen genduanean.

Izan ere, kantu gozoa bezelakorik ez dago miña gozatze-ko-baretzeko, irriparra aurren ezpañetan sortzeko eta munduko edezein tokitako doiñu marmaritsua entzuteko.

Euskaldunok kanta-zale gara eta Gaiarre ere, gure antzekoa zanez, abes-zalea zan, txit ona gaiñera.

Naparroa'ko Erronkari errixkan jaio zitzaigun eta bertan lurperatu zuten illobi dotore-ederrean.

Txikitandik etxeko artaldetxoa zaintzen ibilli ta gero, zeinñek pentsa zezakean, errementari izateko saiatzen ari zan mutiko gazte ua kantuen goen maillara elduko zanik urtetan zear?

Baiña bai! Europa'ko antzoki izen aundikoetara joan aundiko bidaiak egin zituan: Viena'ra, Bruselas'era, San Petersburgo'ra...

Bere erritik urruti etzion euskerari muxiñik egin. Idatzi zituan eskutitzak, nik irakurri ditudanak, gordeta daude datozen gizaldietako gazteak jakin dezaten gizon ospetsu batek zenbateraiño maite zituan amaren ezpañetatik ikasitako itzak, lantegian zerabilzkian esaerak. Abesbatz txikia eratuz, arro sentitzen zan. Gaztearen abestien oiartzuna lantegitik ingurueta zabaldu zan.

Elaba ospetsuak errementari-kume arek kanta oi zituanak entzunik, aren abots zoli ta ozenak benetan, bere babesean artu eta Madrille'ra eramane zuan, iñoiz entzun etzituanak sakonetik ikastera.

Gaztearen balioa ikusirik, Naparroa'ko Aldundiak diruz lagundu zion Milan'en, "Kantorien Katedrala" bezela ezaguna zan jauregi eder ontan ikasi zezan abeslari on batek ikasi bear duan guztia.

Zoritarrez abeslari gaztearen erti-bizitza etzan luzea izan.

Gazteak bere lanari jarraituz etengabeko txaloketak jasoten zituan deitua izaten zan aretoetan.

Ontan ogeiren bat urte joan zitzaizkion. Zorionka zetozkion lagunak, aundikiak eta goi-maillako aberatsak eta baita erregeak ere.

Izan ere, gaztearen abotsa zillar-ari antzekoa zan eta bes-tetan trumoi itxurakoa. Zirrara uts zeritzaien entzuleai.

Lagun miña izan zitzaion Saratsate, euskalduna ere bai. Eta noznai Gaiarre ta Saratsate arrabataria edozein tokitan abestuz diru-batze ugariak egiten zituzten. Bearrean aurkitzen zan gizajoren bati, eskale edo-ta laguntza bear zuan edonori ezinbizia arintzeko.

Etzuan, zoritarrez, urrango gizaldirik ezagutuko, Madrill'en errege-antzokian kantuan ziarduan ospakizun batean, abotsa etenegin zitzaion eta kordea galdurik lurrera erori zan. Andin egun gutxira 1889' garren urtean il zan eta Erronkari'ko oroigarri bikaiñean eortzi zuten, euskaldun abeslariaren eredutzat artua.

Egaña'tar Gotzon

AFRIKA: ALKAIRO

Au da Afrika'ko uri nagusia, arabiar batuen uriburua, mundu bi alkartu bear dauzana.

Nilo-ibarragaz batera inguruak area ta aitzak ditu eta piramide edo txunturrak, esfinjea. Uri au antxiñakoaren eta barriaren nastea da: Kale zabalak eta estuak, berebillez eta tarrant aundiz beterik, etxe galantak, kale txiki, estu ta okertuak, denda zaratatsuak, asto-burdiak kalea betean. Gora begiratu ezkerro, milla mezkita ta almenarak.

Gizakien artean europar jantziak eta soiñeko luzedunak alkarren ondoak, oneik turbante edo buru zapiakaz, eta areik kapelakaz. Nilo-aldeetik txalupak salgaiz zama-tuta, ibai gaineko millaka zubitxuen azpitik.

Alkairo zaarra, alkairo barria, biak batera ikusteko, Saladino sultanak egindako gazteluaren gaiñera igon bear da. Andik agiri dira mezkita, etxeak, jauregiak, bazar arabiarak, eta urrutira aretza legorra.

AFRIKA: IRU MAGHREB

Lurrarte Itxasoaren ertzean Afrika'k iru errialde ditu: Marrakitx, Aljeria ta Tunizia.

Irurak dira lore-soloak eta udabarrian margoz beteak. Or agiri dira alkornokeak, larañak, platanoak, maastiak, eukaliptuak, orio-landarak, palmondoak... baiña itxaso urriñetik begiratu ezkerro, lurralde legorra. Urik ez.

Turkiarrak alde egin ebenean, lurralde aberats oneik atzeritarren menpe geratu ziran.

Frantze'k 1830n. urtean bere esku artu eban zati bat, baiña errialdeak banatuta geratu ziran.

Marrakitx eta Tunizia, len bereber askatasun-zaleak ziranak, Islan'en morroi geratu arte odol asko isuri zan or.

Baiña etorri zan aberastasuna mende bat geroago: Gaiso-etxeak, andaparak, biztanleak bost aldiz ugaritu, bide barriak... bakea ta aberastasuna lortu ebezan, baiña txiro-itxuran jarraitzen dabe.

Tuniziarrek salerosketa dauke.

Lortuko ete dau Afrika-alde onek aurrerapena?

Urrengorako izten doguz. Aljeria ta Sahara.

Olazar'tar Martin'ek